

Assen, 4 november 2025
Ons kenmerk: 1002763

BESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN DRENTHE INZAKE OMGEVINGSVERGUNNING FLORA- EN FAUNA-ACTIVITEIT

Vergunninghouder : Stichting Woonservice Drenthe
Activiteit : Verduurzamings- en renovatiewerkzaamheden
Locatie : Noorderdiep 110 t/m 113 en 32 in 2^e Exloërmond

Deze omgevingsvergunning wordt verleend voor de periode vanaf 1 september 2026 tot en met 1 oktober 2028.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Drenthe (GS) hebben, met inachtneming van artikel 8.74k van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), besloten aan Stichting Woonservice Drenthe op basis van bijgevoegde motivering (zie bijlage 1) een omgevingsvergunning, zoals bedoeld in artikel 5.1. tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet te verlenen voor wat betreft de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11.46., eerste lid, van het Bal voor de habitatrichtlijnsoort gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), waar het gaat om:

- b. het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis;
- d. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van gewone dwergvleermuis.

Voorschriften

Aan deze omgevingsvergunning worden de volgende voorschriften verbonden:

1. Algemene voorschriften

- 1.1. De omgevingsvergunning wordt slechts voor de hierboven beschreven verbodsbepalingen en genoemde soort verleend.
- 1.2. Deze omgevingsvergunning geldt alleen voor de werkzaamheden, zoals beschreven in de aanvraag en de daarbij behorende stukken.
- 1.3. De vergunninghouder dient onverwijld contact op te nemen met de provincie Drenthe via vth@drenthe.nl, indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschriften 1.1 en 1.2 noodzakelijk zijn.
- 1.4. Deze omgevingsvergunning kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de vergunninghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de vergunninghouder handelende (rechts-)personen. De vergunninghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze omgevingsvergunning.
- 1.5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze omgevingsvergunning en de bijbehorende brief (papier of digitaal) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- 1.6. De vergunninghouder dient, zodra de datum van aanvang van de werkzaamheden bekend is, doch uiterlijk 7 dagen van tevoren, hiervan melding te maken bij de provincie Drenthe. Dit kan door een e-mail te sturen naar vth@drenthe.nl, onder vermelding van het kenmerk van het besluit.
- 1.7. Bij de melding hoort eveneens te worden aangegeven welk ecologisch adviesbureau/ecologisch deskundige de ecologische begeleiding biedt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden en het

meest actuele ecologisch werkprotocol mee te zenden. Indien er tussentijds wordt gekozen om met een ander ecologisch adviesbureau of ecologisch deskundige door te gaan, dan dient dit schriftelijk gemeld te worden aan het bevoegd gezag middels vth@drenthe.nl, onder vermelding van het kenmerk van het besluit.

- 1.8. Er dient gewerkt te worden zoals beschreven in het Activiteitenplan verduurzamingswerkzaamheden complex 2EX017 en 2EX041, te 2de Exloërmond, d.d. 17 juni 2025, door Tauw (hierna Activiteitenplan), behorend bij dit besluit.
- 1.9. De in dit besluit beschreven voorschriften dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient te allen tijde op de locatie (papier of digitaal) aanwezig te zijn en dient onder betrokken werknemers, met name bij de uitvoerenden op de locatie, bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit ecologisch werkprotocol te worden uitgevoerd.
- 1.10. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (ecologisch) logboek bijgehouden te worden van alle ecologische handelingen. Uit dit logboek dient duidelijk naar voren te komen wanneer en op welke ecologische wijze de hier beschreven voorschriften zijn uitgevoerd. Dit logboek wordt op verzoek getoond aan het bevoegd gezag. Tevens dient het ecologisch logboek direct na afronding van de werkzaamheden onder vermelding van het kenmerk van het besluit te worden verstuurd naar het bevoegd gezag via vth@drenthe.nl.
- 1.11. Binnen twee maanden na het verlenen van deze vergunning dienen alle waarnemingen van de soorten die waargenomen zijn tijdens het nader onderzoek te worden ingevoerd in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Na invoering van deze gegevens dient hiervan een afschrift verstuurd te worden onder vermelding van het kenmerk van het besluit via vth@drenthe.nl.

2. Soort specifieke voorschriften

Gewone dwergvleermuis

- 2.1. De vergunninghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de gewone dwergvleermuis. De kwetsbare periode (winterperiode) loopt globaal van 1 november tot 1 april. Daarnaast dient ook rekening gehouden te worden met de kwetsbare kraamperiode van de gewone dwergvleermuis. Deze kraamperiode loopt globaal van 15 mei t/m 15 juli. Afhankelijk van het seizoen en de klimatologische omstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van voornoemde soort.
- 2.2. De vergunninghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal 20 tijdelijke vleermuiskasten van het type VK WS01 van Vivara Pro, geschikt voor de gewone dwergvleermuis aan te bieden, conform het Activiteitenplan hoofdstuk 4.2.
- 2.3. Er dient bij het plaatsen van de vleermuiskasten een gewenningsperiode in acht genomen te worden van minimaal drie maanden (waarbij alleen de maanden april tot en met oktober meetellen) waardoor de gewone dwergvleermuis in staat is om de nieuwe verblijfplaatsen te lokaliseren, gezien dit het actieve seizoen van de diersoort betreft.
- 2.4. Gedurende de periode waarin de kasten aanwezig moeten blijven dienen deze ook functioneel te blijven. Hierbij dient rekening gehouden te worden met aanschijsing van de kasten en het behoud van de vrije in-/en uitvliegroute door bijvoorbeeld takken of ander groen te verwijderen.
- 2.5. Deze kasten dienen tenminste tot één jaar nadat de permanente verblijfplaatsen als bedoeld in voorschrift 2.10 zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven voor de gewone dwergvleermuis. Verwijdering van deze tijdelijke kasten mag na deze periode alleen geschieden als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten op dat moment niet in gebruik zijn.
- 2.6. Voorafgaand aan de werkzaamheden, bij voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden en buiten de kwetsbare winter- en kraamperiode, dienen de woningen natuurvrij gemaakt te worden, zodat er geen verstoring plaatsvindt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Dit dient

uitgevoerd te worden conform het gestelde in het Activiteitenplan hoofdstuk 4.4. Indien het natuurvrij maken niet door de ecologisch deskundige zelf/onder begeleiding van wordt uitgevoerd, dient binnen 36 uur de methode van natuurvrij maken gecontroleerd te worden door de ecologisch deskundige.

- 2.7. Bij het natuurvrij maken dient geen gebruik gemaakt te worden van middelen welke de gezondheid van de dieren kunnen schaden, zoals het gebruik van purschuim en kleverig materiaal.
- 2.8. Bij het natuurvrij maken dient rekening gehouden te worden met de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis. Tevens dient er voorkomen te worden dat verblijfplaatsen onnodig natuurvrij gemaakt worden, omdat de werkzaamheden pas na de betreffende kwetsbare periode(s) plaatsvinden. Uitstel van de werkzaamheden dient ook uitstel van natuurvrij maken te betekenen.
- 2.9. Voorafgaand aan de werkzaamheden, buiten de kwetsbare winter- en kraamperiode en minimaal drie dagen (met voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden) na het natuurvrij maken dient door een ecologisch deskundige vastgesteld te zijn dat er geen gewone dwergvleermuis in de woningen meer aanwezig zijn. Deze controle dient uitgevoerd te worden door middel van een in- en/of uitvliegcontrole conform het vleermuisprotocol. Wanneer er niet kan worden vastgesteld dat er geen gewone dwergvleermuis in de woningen meer aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden niet aanvangen en moet het gestelde onder voorschrift 2.6 t/m 2.9 worden herhaald.
- 2.10. De vergunninghouder dient voor de permanente situatie minimaal 20 inbouwkasten van het type VMPM1s van Unitura, geschikt voor de gewone dwergvleermuis aan te bieden conform het Activiteitenplan hoofdstuk 4.3.
- 2.11. Zowel de tijdelijke als permanente voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis dienen geplaatst te worden conform het meest actuele Kennisdocument van BIJ12 voor de gewone dwergvleermuis en/of op basis van expert judgement van de ecologisch deskundige.

3. Overige voorschriften

- 3.1. Een ecologisch deskundige op het gebied van de soort waarvoor deze omgevingsvergunning is verleend, dient tenminste aanwezig en/of betrokken te zijn tijdens de volgende momenten:
 - 3.1.1. bij het natuurvrij maken of de controle op de methode van natuurvrij maken, voorafgaand aan de werkzaamheden;
 - 3.1.2. bij de controle of het natuurvrij maken succesvol is uitgevoerd, voorafgaand aan de werkzaamheden;
 - 3.1.3. tijdens het aanbrengen van de alternatieve verblijfplaatsen op geschikte locaties;
 - 3.1.4. bij de start van de werkzaamheden na het natuurvrij maken;
 - 3.1.5. bij het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen voor de soort.
- 3.2. Bovenstaande momenten worden beschreven in het ecologisch logboek door de ecologisch deskundige.

4. Zorgplicht

- 4.1. De vergunninghouder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die kunnen leiden tot negatieve effecten op plant- of diersoorten, zoals het verwijderen van bosschages en bomen of kunstmatige lichtverstoring, dienen achterwege gelaten te worden of zo uitgevoerd te worden dat de effecten tot het minimum worden beperkt.
- 4.2. In navolging van het voorgaande voorschrift dient de vergunninghouder rekening te houden met het broedseizoen van alle vogelsoorten. De werkzaamheden dienen zoveel als mogelijk uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen. Indien dit niet mogelijk is, dient een ecologisch deskundige voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied te controleren op in gebruik

zijnde nesten. Indien er in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen, worden de werkzaamheden uitgesteld tot na het broedseizoen van die betreffende vogelsoort. Het plangebied dient hiervoor te worden vrijgegeven door de ecologisch deskundige.

5. Stikstof

Het is mogelijk dat er voor deze activiteit op grond van de Omgevingswet een omgevingsvergunning voor een natura 2000-activiteit noodzakelijk is. In de Omgevingswet is de bescherming van natura 2000-gebieden vastgelegd. U bent verplicht om voordat u gaat beginnen te inventariseren wat de effecten van de activiteit zijn op de omliggende natura 2000-gebieden door bijvoorbeeld het uitvoeren van een AERIUS-berekening. Afhankelijk van de uitkomst is mogelijk een aanvullende ecologische toetsing nodig en dient u mogelijk vooraf een omgevingsvergunning bij de provincie aan te vragen. Zie voor meer informatie hierover de volgende website: www.provincie.drenthe.nl/natuurbescherming of neem contact op met de provincie Drenthe op telefoonnummer (0592) 36 55 55.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens dezen,

drs. M. Middel,
Themamanager Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving

Afschrift aan:

- Stichting Woonservice Drenthe (digitaal);
- Tauw b.v. (digitaal);
- het College van Burgemeester en Wethouders van Borger-Odoorn (digitaal).

Omgevingsvergunningstermijn

Het kan voorkomen dat de in de omgevingsvergunning gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de omgevingsvergunning betrekking heeft uit te voeren. Om onnodige vertraging van het traject te voorkomen wordt in dat geval geadviseerd om minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn te verzoeken om verlenging. Daarvoor kunt u contact opnemen via vth@drenthe.nl.

Omgevingsvergunningwijziging

Indien de vergunninghouder verzoekt om wijziging van de voorschriften die in deze vergunning zijn opgenomen, dient hiervoor een wijzigingsvergunning te worden aangevraagd, voorzien van een inhoudelijke onderbouwing.

Kleine wijzigingen die geen betrekking hebben op de bovenstaande voorschriften kunnen, in overleg met een ecologische deskundige en de provincie, worden doorgevoerd. Dergelijke wijzigingen dienen te allen tijde in afstemming met de provincie plaats te vinden. Hierover kunt u contact opnemen via vth@drenthe.nl

Bezwaar

Bent u het niet eens met dit besluit, dan kunt u binnen zes weken na de dag van verzending ervan, hiertegen een bezwaarschrift indienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe. De dag van verzending is de dagtekening van het besluit. Voor meer informatie over het indienen van een bezwaarschrift verwijzen wij u naar www.provincie.drenthe.nl/bezwaarprocedure.

BIJLAGE 1: MOTIVERING BIJ BESLUIT

1. Aanvraag en procesverloop

Op 24 juni 2025 hebben wij van Tauw namens Stichting Woonservice Drenthe (hierna vergunninghouder) een aanvraag ontvangen voor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit. De aanvraag heeft betrekking op verduurzamings- en renovatiewerkzaamheden, gelegen aan Noorderdiep 110 t/m 113 (complex 2EX017) en Noorderdiep 32 (complex 2EX041) in 2^e Exloërmond in de gemeente Borger-Odoorn (zie figuur 1). De vergunninghouder heeft een omgevingsvergunning aangevraagd voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11.46, eerste lid en onder b en d, van het Bal voor de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

Figuur 1: Plangebied Noorderdiep 110 t/m 113 (complex 2EX017) (bron: Activiteitenplan)

Figuur 2: plangebied Noorderdiep 32 (complex 2EX041) (bron: Activiteitenplan)

2. Wettelijk kader

Het is op grond van artikel 5.1, tweede lid en onder g, van de Omgevingswet (Ow) verboden om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten voor zover het gaat om een in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) aangewezen geval. De diverse aangetroffen diersoorten binnen het plangebied worden beschermd volgens diverse beschermingsregimes van het Bal.

2.1 Habitatrichtlijn

De gewone dwergvleermuis is een beschermde inheemse zoogdiersoort als bedoeld in bijlage IV onderdeel a bij de Habitatrichtlijn en bijlage II van het verdrag van Bern en is zodoende beschermd op grond van artikel 11.46. eerste lid van het Bal waar het gaat om:

- a. het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn;
- b. het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld onder a;
- c. het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld onder a;
- d. d. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a; en
- e. het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, onwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen als bedoeld in artikel 11.46, eerste lid en onder d, van het Bal vallen o.a. kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven en winterverblijven, alsmede essentiële foerageergebieden en vliegroutes leidend naar deze verblijfplaatsen. Voornoemde is van vitaal belang voor een gunstige staat van instandhouding van de vleermuizen. Tijdelijke, seizoensgebonden verblijfplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per individu zijn ook beschermd op grond van artikel 11.46, eerste lid en onder d, van het Bal. Doordat bij de uitvoering van de werkzaamheden verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden vernield, is een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit noodzakelijk.

Naast artikel 11.46. eerste lid en onder d, van het Bal is een omgevingsvergunning aangevraagd voor artikel 11.46, eerste lid en onder b, van het Bal. Gelet op de werkzaamheden valt niet uit te sluiten dat er sprake is van mogelijke, opzettelijke verstoring van gewone dwergvleermuizen gedurende en na uitvoering van de werkzaamheden.

2.2 Beoordelingsgronden vergunningverlening

Op grond van artikel 3.56 van het Bkl dienen wij bij het afgeven van een omgevingsvergunning rekening te houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en de regionale en lokale bijzonderheden. In dit geval zien wij, deze belangen in acht genomen, geen reden om de omgevingsvergunning anders vorm te geven.

3. De situatie

Stichting Woonservice Drenthe is voornemens om verduurzamings- en renovatiewerkzaamheden uit te voeren aan vijf woningen aan de Noorderdiep in 2^e Exloërmond. Alle woningen bestaan uit twee verdiepingen. De woningen van complex 2EX017 zijn vier twee-onder-een kap woningen met dakpannen, boeiborden en windveren. Er is groen aanwezig in de vorm van een bomenlaan in de straat en in de voor- en achtertuinen van de woningen. Complex 2EX41 bestaat uit één vrijstaande woning met veel groen in de vorm van enkele bomen, struiken en een groene voor- en achtertuin. Bij de woningen van complex 2EX017 bestaan de werkzaamheden uit het (na)isoleren van gevels. Daarnaast worden

aan de buitenkant van de woningen kleinschalige renovatiewerkzaamheden uitgevoerd, zoals herstel en schilderwerk aan kozijnen. Bij complex 2EX041 bestaan de werkzaamheden uit het aanbrengen van nieuwe dakisolatie, nieuwe dakpannen, nieuwe dakgoten, het bijvullen van spouwen en het verwijderen van schoorstenen. Bij beide complexen wordt enkel aan de woningen gewerkt en blijft aanwezig groen ongemoeid. De werkzaamheden staan gepland voor het derde en vierde kwartaal van 2026. Bij de werkzaamheden gaan vijf paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verloren waardoor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit noodzakelijk is.

3.1 Uitgevoerd onderzoek

Door Tauw is een quickscan uitgevoerd die bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 5 januari 2024. Op basis van de uitkomsten van deze quickscan kunnen negatieve gevolgen voor de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, huismus, gierzwaluw en algemene broedvogels niet op voorhand uitgesloten worden. Alle overige beschermde soorten zijn uitgesloten op basis van de quickscan (zie Natuurtoets Woonservice 2^e Exloërmond, Valthermond, Odoorn & Sleen, d.d. 18 januari 2024, door Tauw). Naar de soorten die niet uitgesloten konden worden op basis van de quickscan is nader onderzoek uitgevoerd. Naar gierzwaluwen is nader onderzoek uitgevoerd in de periode juni t/m juli 2024, in de maand april is onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van huismussen en in de periode juni t/m september is onderzoek gedaan naar vleermuizen. Het onderzoek is uitgevoerd conform de meest recente kennisdocumenten voor de soorten, het vleermuisprotocol en/of soorteninventarisatieprotocollen. Hiermee kunnen wij concluderen dat er voldoende onderzoek is uitgevoerd.

Tijdens het nader onderzoek zijn de volgende soorten en verblijfplaatsen vastgesteld binnen het projectgebied:

- Gewone dwergvleermuis: uit het nader onderzoek blijkt dat er vijf paarverblijfplaatsen aanwezig zijn binnen het plangebied. De paarverblijfplaatsen bevinden zich bij de woningen aan Noorderdiep 110 t/m 113 vermoedelijk tussen gevel en boeiboord/windveer of in dakrandpannen aan de noordwest- of noordoostzijde van de woningen. Bij Noorderdiep 32 bevindt het paarverblijf zich vermoedelijk tussen gevel en boeiboord/windveer of in de dakrandpannen aan de zuidoostzijde van de woning (zie figuur 3).
- Ringmus: één nestlocatie bij de nok van Noorderdiep 111.

Figuur 3: De aangetroffen verblijfplaatsen van complex 2EX017 (links) en complex 2EX041 (rechts) (bron: Activiteitenplan)

Als gevolg van de werkzaamheden gaan vijf paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verloren. Om die reden is een omgevingsvergunning voor een flora-en fauna-activiteit vereist. Aan het dak van de woning aan Noorderdiep 111 waar een nestplaats van een ringmus is aangetroffen vinden

geen werkzaamheden plaats, de nestplaats blijft dus intact. Een omgevingsvergunning is niet nodig. Er dient wel voorkomen te worden dat er verstoring van de ringmus optreedt. Door te werken buiten de broedperiode kan dit geborgd worden.

3.2 Tijdelijke compensatie

Er zijn vijf paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Om de periode tussen het ongeschikt maken van de huidige verblijfplaats en het realiseren van de permanente verblijfplaatsen te overbruggen dient er tijdelijke compensatie gerealiseerd te worden voor de gewone dwergvleermuis.

Op 27 en 28 februari 2025 zijn in totaal 20 tijdelijke vleermuiskasten opgehangen van het type VK WS 01 van Vivara Pro (zie figuur 4). Het ongeschikt maken zal plaatsvinden in september en de eerste helft van oktober 2026. Hiermee wordt er ruim voldaan aan de gewenningsperiode van drie maanden voor paarverblijfplaatsen, waarbij enkel de maanden april t/m oktober meegerekend mogen worden. De kasten zijn geplaatst conform het kennisdocument van BIJ12 voor de gewone dwergvleermuis en conform het activiteitenplan hoofdstuk 4.2.

Figuur 4: Locaties tijdelijke vleermuiskasten. Links complex 2EX017 met zestien tijdelijke vleermuiskasten en rechts complex 2EX041 met vier tijdelijke vleermuiskasten.

Na de werkzaamheden dienen de tijdelijke vleermuiskasten tenminste tot één jaar nadat de permanente verblijfplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven. Het verwijderen van de tijdelijke kasten mag na deze periode alleen als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten op dat moment niet in gebruik zijn door de gewone dwergvleermuis (of door een andere soort).

Met de bovenstaande maatregelen wordt er voldoende tijdelijk gecompenseerd voor de gewone dwergvleermuis. Het plaatsen van de tijdelijke kasten dient te gebeuren onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

3.3 Permanente mitigatie

In de permanente situatie dienen verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis met een factor vier teruggebracht te worden binnen het plangebied. Dit betekent dat er 20 voorzieningen voor paarverblijfplaatsen gerealiseerd dienen te worden. Doordat de spouwmuren worden gevuld met isolatiemateriaal, is het toegankelijk maken of houden van de spouwmuren geen optie. Voor de vijf aangetroffen paarverblijfplaatsen worden daarom in de permanente situatie 20 inbouwkasten geplaatst van het type VMPM1s van Unitura. De locaties waar de vleermuiskasten worden ingebouwd zijn bepaald aan de hand van de voorwaarden genoemd in hoofdstuk 4.2 van het Activiteitenplan en bepaald door een ecologisch deskundige. De 20 vleermuiskasten worden verspreid over de woningen en op

verschillende oriëntaties geplaatst. De toegangen tot de vleermuiskasten mogen niet door obstakels zoals bomen, carports of verlichting verhinderd worden.

3.4 *Natuurvrij maken*

Door de werkzaamheden kan de gewone dwergvleermuis verstoord worden of kunnen verblijfplaatsen worden aangetast. Om deze reden dienen de verblijfplaatsen natuurvrij gemaakt te worden voorafgaand aan de werkzaamheden om er zorg voor te dragen dat de vleermuizen tijdens de werkzaamheden niet in de flatgebouwen aanwezig zijn. Het natuurvrij maken kan enkel plaatsvinden in de periode april, september en oktober, buiten de kwetsbare winter- en kraamperiode.

Verblijfplaatsen van vleermuizen dienen binnen de actieve periode natuurvrij gemaakt te worden door gebruik te maken van exclusion flaps. Deze borgen dat vleermuizen naar buiten kunnen, maar niet meer terug naar binnen. De exclusion flaps worden geplaatst voor openingen verspreid over geschikte locaties. Overige kieren kunnen dichtgezet worden met vulschuim, werings- of gootborstels of gaas.

Vijf dagen tot een week na het natuurvrij maken wordt door de ecologisch deskundig een controle uitgevoerd op het natuurvrij maken. Bij deze controle, een in- en/of uitvliegcontrole, wordt gekeken of er geen vleermuizen in de woningen meer aanwezig zijn voordat de renovatie begint. De werkzaamheden kunnen pas beginnen nadat de ecologisch deskundige beoordeeld heeft dat er geen vleermuizen aanwezig zijn. Het kan dus voorkomen dat er aanvullende maatregelen getroffen moeten worden wanneer bij de eerste controle nog vleermuizen in de woningen aanwezig zijn.

4. **Overwegingen**

Uit de relevante wet- en regelgeving blijkt dat de aangevraagde omgevingsvergunning alleen kan worden verleend als de vergunning aangevraagd wordt onder een aangewezen belang, er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is. De vergunninghouder heeft aangegeven te voldoen aan de voorwaarden zoals deze worden gesteld in artikel 8.74k. van het Bkl.

4.1 *Belangenafweging*

De vergunninghouder geeft in de aanvraag aan te werken in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten, genoemd in artikel 8.74k, lid 1, sub b onder 3 van het Bkl.

In het Activiteitenplan staat het belang op de volgende manier beschreven:

“Het belang van het project ligt in het bijzonder in de bijdrage aan het beperken van de klimaatverandering door het beperken van het energieverbruik en het verbeteren van de lokale luchtkwaliteit en het daarmee verbeteren van de volksgezondheid.

Klimaatverandering kan leiden tot belangrijke economische schade als gevolg van:

- *Zeespiegelstijging met risico op overstromingen en verzilting*
- *Vergroting weersextremen (extreme regenval en langere droogteperiodes)*
- *Beperkingen in zoetwatervoorzieningen*
- *Toenemend risico op (infectie)ziekten en plagen*
- *Bedreiging van de energievoorziening*

Het beperken van de (gevolgen van) klimaatverandering dient derhalve een groot maatschappelijk belang en vormen een voor het milieu gunstig effect

Omdat de woningen na de werkzaamheden een beter binnenklimaat hebben, draagt de ontwikkeling ook bij aan de verbetering van de volksgezondheid. De woningen van 2EX017 zijn gebouwd rond 1960 en de woning van 2EX041 rond 1950. De woningen zijn verouderd en de isolatie voldoet niet meer aan de huidige normen voor een huurwoning. Koudebruggen in de spouw worden verholpen door de spouwisolatie aan te vullen. Ook wordt schimmelvorming voorkomen door koudebruggen aan te pakken. De aan te brengen ventilatiesystemen in de woningen worden CO₂ gestuurd, zodat er in de woningen een beter binnenklimaat ontstaat. De hoge stookkosten in de huidige situatie leiden tot een groter energie- en gasverbruik en een hogere CO₂ uitstoot. De hoge energiekosten kunnen bij de bewoners leiden tot stress. Door het energieverbruik van de woningen terug te brengen vermindert de stress, wat een positieve impuls geeft aan de volksgezondheid. Ook het verbeterde binnenklimaat draagt bij aan een verbetering van de volksgezondheid.”

Wij kunnen instemmen met het in de aanvraag beschreven belang. Het belang vormt een voldoende onderbouwing om het optreden van (beperkte) negatieve effecten op de aangevraagde soort te rechtvaardigen.

4.2 Alternatievenafweging

In het Activiteitenplan staat de alternatievenafweging op de volgende manier beschreven:

“Locatie

De problemen met betrekking tot het binnenklimaat zijn net als de verblijfplaatsen van vleermuizen locatie gebonden. De werkzaamheden aan deze complexen zijn noodzakelijk vanwege gebreken van bouwfysische aard. Er is dus geen alternatieve locatie waar de verduurzamingswerkzaamheden uitgevoerd kunnen worden.

Werkwijze en planning

Ecologisch gezien is er geen ander effect wanneer de woning ingepakt wordt of dat de spouwmuur wordt bijgevuld. Dit omdat in beide gevallen alle verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis in de spouwmuren verloren gaan. Een ander alternatief is het slopen van de woningen en nieuwe woningen plaatsen. Dit heeft ecologisch gezien hetzelfde effect op de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Ook worden hiermee aanvullend de nestlocaties van huismus en ringmus aangetast. Delen van de woningen niet aanpakken zorgt ervoor dat verblijfplaatsen behouden blijven. Met deze werkwijze kan echter geen echt duurzame en energetische verbetering worden gerealiseerd. Dit is daarom geen realistisch alternatief. Er zijn qua voornemen geen alternatieven die gunstiger uitpakken voor de aanwezige (verblijfplaatsen van) gewone dwergvleermuis.

In de werkwijze en planning wordt rekening gehouden met kwetsbare perioden van gewone dwergvleermuis. Door het treffen van maatregelen zijn te allen tijde voldoende geschikte verblijfplaatsen binnen het leefgebied van de lokale populaties van de soorten aanwezig. Door de werkzaamheden (en het ongeschikt maken van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis) uit te voeren buiten de kwetsbare periode van de soort, worden deze zo veel mogelijk ontzien.

Door ruim voor de start van werkzaamheden de huidige verblijfplaatsen ongeschikt te maken, is uitgesloten dat gewone dwergvleermuizen tijdens de werkzaamheden ter plaatse van de woningen aanwezig zijn. Er is ten aanzien van de werkwijze en planning geen aanpak die gunstiger uitpakt voor de aanwezige (verblijfplaatsen van) gewone dwergvleermuis. Aangezien het hier om na-isolatie gaat en de spouwmuren al grotendeels geïsoleerd zijn, is dit de enige praktische oplossing voor het versterken van de isolatiewaarden van de woningen binnen het plangebied. Door het treffen van maatregelen zijn te allen tijde voldoende geschikte verblijfplaatsen binnen het leefgebied van de lokale populatie van de gewone dwergvleermuis aanwezig.”

Door buiten de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis te werken en voldoende alternatieven aan te bieden gedurende en na uitvoering van de werkzaamheden onder toezicht van een ecologisch deskundige, wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met de aanwezige beschermde soorten in het plangebied. Voor de ingreep bestaat geen andere bevredigende oplossing.

4.3 Staat van instandhouding

Er is een onderscheid te maken in de landelijke en lokale staat van instandhouding. Per categorie mogen de werkzaamheden geen negatieve invloed hebben.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemeen voorkomende vleermuisensoort. De landelijke staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis is beoordeeld als onbekend. De populatie wordt geschat op 300.000 tot 600.000 individuen.

Uit waarnemingen geregistreerd in de NDFF kan opgemaakt worden dat de gewone dwergvleermuis de meest talrijke vleermuissoort is op lokaal niveau. Ook binnen het plangebied is de gewone dwergvleermuis de meest waargenomen vleermuissoort. Buiten het plangebied zijn ook veel waarnemingen gedaan van de gewone dwergvleermuis, maar het complete netwerk is niet in beeld. Voor de beoordeling van de regionale en lokale staat van instandhouding wordt aangesloten bij de nationale beoordeling, onbekend. Door de waarnemingen gedaan op lokaal en regionaal niveau wordt er geen reden gezien om aan te nemen dat de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis ongunstig is.

Conclusie

Door het treffen van de juiste en voldoende alternatieve maatregelen voor de soort zoals in bovenstaande staat omschreven, worden negatieve effecten op de staat van instandhouding van de soort niet verwacht.

4.4 Zorgplicht en broedseizoen

Naast de soorten waarvoor de vergunninghouder de vergunning heeft aangevraagd kunnen ook andere soorten worden aangetroffen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. De vergunninghouder is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevraagd om nadelige gevolgen te voorkomen.

Artikel 1.7 van de Omgevingswet en artikel 11.27 van het Bal bevatten respectievelijk de algemene en specifieke zorgplicht in het kader van een flora- en fauna-activiteit. De zorgplicht gebiedt eenieder voldoende zorg in acht te nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende planten- en diersoorten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op gebieden of specifieke plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden dat negatieve effecten worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Rekening houden met het broedseizoen van vogels valt ook onder de specifieke zorgplicht. Werkzaamheden die een negatief effect kunnen hebben op het broedsucces van vogels dienen uitgesteld te worden. Een ecologisch deskundige dient vast te stellen dat het broedseizoen voor de op het plangebied aanwezige (beschermde) soorten ten einde is.

5. Conclusie

Gelet op vorenstaande besluiten wij een omgevingsvergunning te verlenen. Aan deze vergunning zijn de voorschriften verbonden, zoals vermeld in dit besluit.